

Práce s cíli a sebehodnocením v ročním plánu na 1. stupni ZŠ

Postup formativního hodnocení

I. Identifikační údaje:

Autor materiálu: Mgr. Marcela Bláhová Blahutová

Název školy, na níž autor působí: ZŠ Bor

II. Kontext:

Cílová skupina: 1. stupeň ZŠ

Předmět, v němž byla technika realizována: matematika a český jazyk

Další relevantní informace: Práce s cíli a sebehodnocením v ročním plánu lze použít napříč všemi předměty.

III. Realizace a hodnocení postupu formativního hodnocení:

Popis využití vybraného postupu formativního hodnocení (jeho modifikace)

Materiál *Práce s cíli a sebehodnocením v ročním plánu na 1. stupni ZŠ* se zabývá prací s cíli, jejich naplňováním, zhodnocením daného cíle žáky a reflexí učitele a rodičů. Vycházíme z probraného učiva, které uvádíme v tabulce v kolonce „činnost“.

Ukázka prázdného pracovního listu je k dispozici v příloze 2.

Postup zavádění a realizace postupu formativního hodnocení

Mám tu zkušenost, že většina žáků přijme hodnocení na konci školního roku, ať už formou známek, nebo slovního hodnocení, bez jakéhokoliv hlubšího zamyšlení. Žáci se moc nezaobírají tím, v jaké oblasti by se měli zlepšit, nebo naopak tím, v čem jsou jejich silné stránky. Bojí se nebo se stydí vyslovit nahlas před třídou jak své silné, tak slabé stránky.

Technika práce s cíli v ročním plánu umožní žákům zamyslet se nad tím, jak v průběhu roku pracovali, co jim šlo, a naopak pojmenovat, co je potřeba vylepšit.

Používají 3 barvy: červenou, žlutou a zelenou (viz příloha 1). Vybarvují pole MÉ HODNOCENÍ tak, jak danou látku zvládají. Mohou barvy kombinovat v případě, že zvládají např. s pomocí učitele, kamaráda apod. Do políčka POZNÁMKA mohou žáci napsat své stručné vyjádření, proč zrovna v této oblasti potřebují pomoci nebo proč ji nezvládají. Učitel taktéž za pomoci barev vyplní políčko HODNOCENÍ UČITELE a může do poznámek vepsat své reakce a postřehy, popřípadě rozporovat to, co žák napsal, nebo naopak s ním souhlasit. V neposlední řadě žáci zhodnotí svou práci několika větami – HODNOCENÍ TVÉ PRÁCE. Každý z žáků si vezme tento list domů a požádá rodiče, aby mu také napsali hodnocení.

Je velmi důležité nechat žákům potřebný čas. Hlavně z počátku zavádění této techniky budou žáci potřebovat dostatečnou časovou dotaci.

Reflexe učitele

Zavádění této techniky formativního hodnocení nebylo z nejjednodušších. Problém jsem spatřovala v tom, že žáci nebyli, nebo mnohdy ani nechtěli, být objektivní. Většina jejich políček měla zelenou barvu – tj. zvládám látku výborně. Když jsem se jich ptala, proč použili pouze tuto barvu a zda si myslí, že jim opravdu dané téma nečiní problém, bylo zřejmé, že se „bojí“ objektivně se ohodnotit. Budou si hodnocení přeci brát domů a rodiče tak uvidí, že jim něco ve škole nejde. Vzájemná důvěra je tady základní podmínkou k tomu, aby tento postup formativního hodnocení fungoval.

Museli jsme si vysvětlit, že se vůbec nic neděje, pokud přiznají, že potřebují v některé z oblastí vzdělávání pomoci. Všichni pochopili, že se opravdu nic nestane, pokud vyplní list objektivně. Naopak to může být užitečný podklad pro konzultaci s paní učitelkou. V té jsem se zaměřila především na oblasti, ve kterých jsme se s žáky neshodli. Např. žák se necítil jistý, avšak já mu políčko vybarvila jasně zelenou barvou, jelikož vím, že žák dané téma ovládá. Do poznámek jsem poté připsala, proč si myslím, že si není jistý. Např. bývá roztěkaný v hodinách, chvátá apod. Vyplněné pracovní listy s mými komentáři jsou k náhledu v příloze 1.

Došlo jednoznačně ke kladným změnám ve třídě. Žáci více přemýšlí nad tím, v jakých oblastech výuky se cítí dobře, a naopak jsou schopni pojmenovat oblasti, které jim dělají potíže. Zároveň se nebojí otevřeně mluvit o svých slabínách a velmi si užívají hodnocení rodičů.

Reflexe žáků

Když jsem se žáků ptala, jak tuto aktivitu vnímají, bylo mi řečeno, že z počátku nevěděli, jak se k vybarvování (hodnocení) jednotlivých aktivit postavit. Bylo pro některé složité se zamyslet nad tím, jak v průběhu roku/pololetí pracovali. Vyzdvihovali ale to, že je pro ně velmi zajímavé číst hodnocení od rodičů a paní učitelky. Líbí se jim také, že mají možnost si se mnou popovídat o oblastech, ve kterých jsme se nepotkali a pro které máme trochu jiné hodnocení.

Doporučení při využití v praxi

Doporučila bych, aby se tato technika z počátku využívala často, např. po vyvození nové látky. Žáci si musí zvyknout na tuto techniku, která vyžaduje jejich soustředění a kritické myšlení. Doporučuji tuto práci s cíli zavádět také například na konci pracovního týdne. Dojde tak ke zhodnocení práce za uplynulý týden. Hodnotit v tomto případě mohou jen žáci s učitelem.

Je však důležité nenechat jejich hodnocení bez povšimnutí a vždy se např. na začátku dalšího týdne k této aktivitě vrátit a nenásilnou formou si s dětmi popovídat o tom, kam se posunuli nebo co by bylo dobré naopak zlepšit.

IV. Přílohy, které dokumentují daný postup formativního hodnocení:

Příloha 1: Hodnocení mé práce za uplynulý rok I – ukázky vyplněné žáky

Příloha 2: Hodnocení mé práce za uplynulý rok II – prázdný formulář

V celém materiálu (včetně příloh) jsou použity fotografie, pracovní listy, obrázky, grafy atd. autora (pokud není uvedeno jinak). Fotografie jsou zároveň v souladu s GDPR.

